

Uchwała Nr VII/46/2011
Rady Powiatu w Jaśle
z dnia 7 kwietnia 2011 r.

w sprawie uchwalenia Powiatowego programu profilaktycznego promującego prawidłowe metody wychowawcze w rodzinach zagrożonych przemocą.

Działając na podstawie art. 4 ust 1 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) Rada Powiatu w Jaśle postanawia co następuje:

§ 1

Uchwała się Powiatowy program profilaktyczny promujący prawidłowe metody wychowawcze w rodzinach zagrożonych przemocą, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Jaśle.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Bogusław Kręcis

Załącznik do Uchwały Nr VII/46/2011
Rady Powiatu w Jaśle
z dnia 07.04.2011r.

OŚRODEK INTERWENCJI
KRYZYSOWEJ W JAŚLE

POWIATOWY PROGRAM
PROFILAKTYCZNY
PROMUJĄCY PRAWIDŁOWE
METODY WYCHOWAWCZE
W RODZINACH
ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ

Program opracował zespół w składzie:

Anna Koś

Magdalena Maculak

Joanna Myśliwiec

Jasło, styczeń 2011

Spis treści

Wstęp

I. Środowisko wychowawcze rodziny – założenia teoretyczne

II. Rodzina dysfunkcyjna – zagrożenie przemocą

III. Cele programu

IV. Strategia i obszary działania

V. Realizacja celów programu

VI. Przewidywane efekty realizacji programu

VII. Ewaluacja i monitoring programu

VIII. Sposób finansowania programu

Zakończenie

Bibliografia

Załączniki

Wstęp

Według Carla Gustawa Junga *„Im mocniej w dzieciństwie odcisnął się na człowieku charakter rodziny, tym bardziej będzie ów człowiek skłonny w życiu dorosłym widzieć i przeżywać swój dawny, miniaturowy świat dziecka w miejsce szerokiego świata dorosłych.”*

Zatem, w myśl słów Junga, pierwszym i najistotniejszym środowiskiem wychowawczym w życiu człowieka jest środowisko rodzinne, w którym dziecko rozwija się fizycznie i psychicznie. Rodzina stwarza warunki do zaspokojenia różnorodnych potrzeb psychicznych i społecznych swoich członków, a zwłaszcza dzieci. Dotyczy to przede wszystkim potrzeby przynależności uczuciowej, bezpieczeństwa, stabilizacji. To właśnie w rodzinie dziecko zdobywa pierwsze doświadczenia, doznaje pierwszych odczuć emocjonalnych, przyswaja sobie wzorce i zasady współżycia, a także utożsamia się ze swoim najbliższym otoczeniem, szukając w nim miejsca dla siebie.

Niniejszy program profilaktyczny ma na celu promowanie prawidłowo funkcjonującej rodziny, która jest zdolna zapewnić optymalne warunki rozwoju i wychowania. Sposób, w jaki rodzice traktują dzieci, ma głębokie i trwałe konsekwencje dla ich życia. Niezwykle istotna jest również funkcja wychowawcza, gdyż wychowywać to znaczy zaspokajać podstawowe potrzeby, kształtować charakter, rozwijać fizycznie i psychicznie, a także wprowadzać w życie społeczne i kulturę.

I.

Środowisko wychowawcze rodziny – założenia teoretyczne

Rodzina jest powszechnie traktowana jako podstawowy obszar wpływów oddziaływujących na rozwój i funkcjonowanie dziecka. Przede wszystkim w niej dziecko uczy się podstawowych umiejętności życiowych, kształtuje swoją osobowość, nabiera przekonań o świecie, o jego wartościach i zasadach życia. Tu formuje się jego tożsamość i wzorce zachowań.

Środowisko wychowawcze rodziny jako obszar rozpoznania pedagogicznego stanowi społecznie wyznaczony układ warunków i cech, o różnym jakościowo charakterze, który w zróżnicowany pod względem całości i intensywności sposób wpływa na przebieg i efekty procesu wychowania.

W literaturze przedmiotu odnaleźć można różne propozycje dotyczące systematyzacji cech i warunków rodziny, które sugerowane są jako czynniki opisujące jej środowisko wychowawcze, a których znaczenie zmieniało się na przestrzeni lat. Początkowo koncentrowano się na warunkach ekonomicznych i rzeczowych rodziny, z czasem coraz więcej uwagi poświęcano cechom pozaekonomicznym.

Według Stanisława Kawuli można wymienić trzy główne grupy czynników analizy poziomu wychowywania w rodzinie:

- **czynniki ekonomiczno – społeczne** – wielkość rodziny i jej struktura, źródła utrzymania rodziny, sprawowanie opieki materialnej nad dziećmi, podział pracy i ról w rodzinie;
- **czynniki kulturalne** – wykształcenie rodziców i doksztalcanie się rodziców, kultura językowa rodziny, majątek kulturalny rodziny, sposoby spędzania czasu wolnego, stosunek rodziców do nauki szkolnej dzieci, stosunek członków rodziny do tradycji i nowości, pielęgnowanie obyczaju i podatności na zmiany;
- **czynniki psychospołeczne** – rodzaj i siła więzi społecznych oraz emocjonalnych, uznawane i realizowane wzorce życia rodzinnego, stosunek członków rodziny do zjawisk patogenicznych, układ i rodzaj postaw oraz środków oddziaływania wychowawczych, charakter kontroli rodziców nad dziećmi, ogólna atmosfera panująca w środowisku rodzinnym, opinie o rodzinie w miejscu zamieszkania.

Obecnie rodzinę postrzega się jako system, który charakteryzuje się specyficznymi relacjami, specyficzną strukturą, a w niej granicami, podsystemami, posiada określoną dynamikę, wypracowuje swoisty system ról, kontroli i władzy, rozwija własne sposoby komunikowania się, posiada związki z innymi, opiera swe funkcjonowanie na doświadczeniach indywidualnych i całości rodziny, na doświadczeniach poprzednich pokoleń. W tym systemie dużą rolę odgrywają historia rodzinna i mity rodzinne. W podejściu systemowym duże znaczenie ma również sposób osiągania przez rodzinę różnych celów, sposób zmagania się z trudnościami i problemami oraz radzenie sobie przez jej członków w sytuacjach kryzysowych. W ujęciu systemowym dostrzega się wpływ innych członków rodziny na daną osobę, na jej zachowanie i sposób funkcjonowania, jak również wpływ sposobu funkcjonowania tej osoby na innych członków rodziny i wszystkie pozostałe elementy systemu.

Funkcje rodziny

Prawidłowo działająca rodzina spełnia następujące funkcje:

- materialno – ekonomiczną,
- opiekuńczo – zabezpieczającą,
- prokreacyjną,
- seksualną,
- legalizacyjno – kontrolną,
- socjalizacyjną,
- kulturalną,
- rekreacyjno – towarzyską,
- emocjonalno – ekspresyjną.

Dynamika życia w rodzinie

Rodzina składa się z podsystemów - rodzica i dziecka, rodzeństwa, męża i żony. Aby w pełni zrozumieć rodzinę, musimy poznać osobowości poszczególnych jej członków, funkcjonowanie podsystemów rodzinnych i ich powiązania z całą rodziną, a także środowisko zewnętrzne, dzięki któremu relacje w rodzinie rozwijają się i zmieniają.

Relacje rodzic – dziecko

Jednym z podstawowych zadań rodzica jest kreowanie środowiska, które wspomaga rozwój dziecka przygotowanego do podejmowania wielu ról społecznych i zawodowych. Kompetencja i procesy socjalizacji nie są uniwersalne, ponieważ cechy wysoko cenione w jednej kulturze mogą być dyskredytowane w innej.

Głównym wyznacznikiem właściwych relacji rodziców i dzieci jest ich odpowiedzialność za dziecko. Dobre pełnienie roli rodzica ma miejsce wówczas, gdy rodzic:

- jest opiekuńczy,
- jest troskliwy,
- jest wrażliwy na potrzeby i możliwości dziecka,
- wspiera jego rozwój społeczny i poznawczy,
- jest konsekwentny,
- wyznacza dziecku granice,
- nie stosuje zbyt często wzmocnień negatywnych,
- nie stosuje surowych kar.

Takie postępowanie rodzica w procesie wychowawczym sprzyja prawidłowemu rozwojowi społecznemu i emocjonalnemu, kształtowaniu się poczucia własnej wartości, umiejętności współdziałania z innymi, rozwojowi poznawczemu.

Niewłaściwe pełnienie roli rodzicielskiej zapowiada zwłaszcza sytuacja, w której współwystępują takie cechy dziecka, które mogą być źródłem stresu dla rodzica oraz takie

właściwości rodzica, które utrudniają dobre pełnienie tej roli. Relacje rodzice – dzieci nie są zależne od pojedynczego wydarzenia. Rozwijają się bowiem i zmieniają nieustannie od momentu przyjścia dziecka na świat. To, jakie w danym momencie jest dziecko, może zależeć od wcześniejszego zachowania rodzica. Z kolei to, jaki jest rodzic, może wynikać z wcześniejszych zachowań dziecka.

Relacje małżeńskie

Metody wychowawcze stosowane przez rodziców związane są z jakością relacji małżeńskiej. Prawidłowe funkcjonowanie małżeństwa może stanowić swoistą ochronę przed stresem wynikającym z pełnienia funkcji rodzicielskich. Może także świadczyć o zdrowej osobowości rodziców.

Prawidłowo funkcjonujące małżeństwo zaspokaja potrzeby w zakresie miłości, uznania, wsparcia materialnego i psychologicznego. Gdy partnerzy czują, że zasoby i nagrody są równo rozdzielane, wówczas w małżeństwie nie powstają konflikty i spory. Niezadowoleni partnerzy częściej demonstrują negatywne zachowania, częściej również odwzajemniają negatywne zachowania drugiej osoby.

Relacje pomiędzy rodzeństwem

Rodzeństwo może wywierać na siebie zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ. Dzieci posiadające młodsze rodzeństwo opiekują się nimi, ćwicząc jednocześnie umiejętności, z których będą w przyszłości korzystać jako rodzice. Opieka doznawana ze strony starszego rodzeństwa dostarcza młodszym dzieciom wiedzy o systemie wartości, zasadach i wyzwaniach, jakie niesie ze sobą życie w społeczeństwie.

Rodzinne reguły, mity i sekrety

Reguły rodzinne kształtują role, misje i dziedzictwa poszczególnych członków, którzy zwykle nie zdają sobie nawet sprawy z ich istnienia.

Mity rodzinne to zwalniające od myślenia formuły, frazesy wykorzystywane przez rodzinę w celu zatuszowania konfliktów, problemów i napięć. Przykładem może być mit o niemąconej harmonii rodzinnej, o stoickiej postawie wobec nieszczęść, o prześladowaniu z zewnątrz. Mity często przeplatają się z sekretami rodzinnymi.

Próby samobójcze nie pasują do mitu rodzinnej harmonii i dlatego zaczynają stanowić tabu.

II.

Rodzina dysfunkcyjna – zagrożenie przemocą

Trudno przecenić znaczenie rodziny w procesie wychowania, gdyż jest ona naturalnym środowiskiem socjalizującym. Może wspierać lub ograniczać procesy adaptacji młodego człowieka do życia w społeczeństwie.

Rodzina dysfunkcyjna to w rozumieniu systemowym rodzina, która w sposób ciągły przejawia zaburzenia swojej struktury i funkcji. Źródłem dysfunkcji w rodzinie są dorośli, którzy założyli rodzinę – małżonkowie, rodzice. To właśnie oni, jako dojrzały ludzie podejmują decyzję o założeniu rodziny, tworzą reguły, według których rodzina funkcjonuje, wnoszą swój światopogląd, styl bycia, sposób zachowania się, obraz siebie, przekonania, jak również swoje emocje i sposoby ich okazywania. Zaburzenie układu rodzinnego ma swój początek w osobach, które go inicjują.

Przyczyny dysfunkcji mogą być różne, między innymi:

- śmierć biologicznych rodziców dziecka,
- niewłaściwe wypełnianie obowiązków,
- głęboka patologia,
- porzucenie,
- uzależnienia,
- długotrwałe bezrobocie,
- długotrwała choroba,
- zaniedbywanie dziecka,
- krzywdzenie dziecka.

Analiza czynników ryzyka pojawiania się zachowań przemocowych wobec dziecka obejmuje w głównej mierze określone cechy funkcjonowania rodziny, jak i cechy osobowościowe jej członków, zwłaszcza rodziców, ale również samego dziecka, które mogą sprzyjać jego złemu traktowaniu.

Czynnikami ryzyka przemocy w rodzinie mogą być:

- izolacja społeczna,
- funkcjonowanie rodziny w warunkach długotrwałego stresu społeczno – ekonomicznego,
- doświadczenie przez rodziców przemocy w dzieciństwie,
- zaburzone relacje małżeńskie i rodzinne,
- niedojrzałość emocjonalna, młody wiek rodziców,
- znacząca lub całkowita zmiana stylu funkcjonowania rodziny, np. rozwód, śmierć współmałżonka, ciężka choroba,
- niewłaściwe interakcje z dzieckiem,
- niska akceptacja roli rodzicielskiej oraz niski poziom kompetencji rodzicielskich,
- nierealne postrzeganie dziecka i nierealne oczekiwania wobec dziecka i jego umiejętności,

- cechy dziecka i historia jego rozwoju, np. niechciane dziecko, upośledzone fizycznie lub umysłowo,
- cechy osobowościowe i problemy psychologiczne rodziców,
- zaburzenia wczesnych kontaktów emocjonalnych z dzieckiem,
- zaburzenia komunikacji interpersonalnej,
- problemy uzależnieniowe,
- cechy strukturalne rodziny, np. wielodzietność, funkcjonowanie rodziny w niepełnej strukturze.

III.

Cele programu

Cel główny programu:

Celem programu jest promowanie i wdrożenie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży w rodzinach zagrożonych przemocą z terenu powiatu jasielskiego oraz zwiększenie dostępu do specjalistycznej pomocy.

Cele szczegółowe:

- propagowanie pozytywnych postaw rodzicielskich i relacji rodzinnych wśród społeczności lokalnej;
- uświadamianie i edukacja rodziców/opiekunów na temat praw i obowiązków rodzicielskich, właściwych metod i form wychowawczych, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konsekwencji prawnych związanych ze stosowaniem niewłaściwych metod wychowawczych;
- zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z terenu powiatu jasielskiego;
- zwiększenie efektywności pomocy udzielanej rodzinom zagrożonym przemocą w rodzinie z terenu powiatu jasielskiego;
- szkolenie pracowników instytucji pomocowych z zakresu udzielania pomocy i wsparcia rodzinom zagrożonym wystąpieniem przemocy lub dotkniętym przemocą.

IV.

Strategia i obszary działania

Rodzice ze środowisk dotkniętych licznymi problemami społecznymi niejednokrotnie są niewydolni wychowawczo, nie potrafią dobrze wypełniać swych ról rodzicielskich, co rodzi wiele problemów w rozwoju psychospołecznym dziecka.

Zidentyfikowanie rodzin, w których występują czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci, pozwala na ich objęcie szczególną opieką i wsparciem. Skuteczne rozpoznanie charakteru występowania przemocy w danej rodzinie może być rezultatem pracy jedynie wielu specjalistów, np. psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego, lekarza, policji, kuratora sądowego.

Efektywna profilaktyka zachowań przemocowych rodziców/opiekunów oraz ewentualne zatrzymywanie przemocy wobec dzieci wymaga podjęcia działań w następujących obszarach:

- **profilaktyka**

Pozwala zapobiec przemocy, a więc uchronić dziecko przed jej doświadczaniem, głównie dzięki popularyzacji wiedzy o omawianym zjawisku, sposobach rozpoznawania przemocy i wyrobieniu umiejętności przeciwstawiania się jej. Działalność profilaktyczna dotycząca przemocy wobec dziecka wiąże się z edukacją rodziców/opiekunów w zakresie wychowania dziecka, jego rozwoju i specyficznych zachowań związanych z fazą jego rozwoju, promowaniem zdrowia, poprawą samopoczucia społecznego oraz eliminowaniem dysfunkcji społecznych.

Profilaktyką powinny zostać objęte rodziny, u których występuje przemoc, jak również rodziny zidentyfikowane jako należące do grup podwyższonego ryzyka.

- **edukacja**

Edukacja środowiska lokalnego powinna polegać na uwrażliwieniu społeczności na zjawisko krzywdzenia dzieci oraz stosowanie właściwych metod w procesie ich wychowania. Rodziny z grup podwyższonego ryzyka powinny być informowane o dostępnej ofercie pomocy na terenie powiatu jasielskiego, jak również szczególnie wspierane i zachęcane do skorzystania z niej.

Edukowanie pracowników służb społecznych i instytucji pomocowych powinno polegać na podniesieniu poziomu wiedzy osób zajmujących się problematyką pomagania rodzinom zagrożonym zjawiskiem przemocy oraz rodzinom, w których występuje przemoc, na temat rozpoznawania czynników ryzyka i wspierania rodziny. Szkolenie profesjonalistów jest pierwszym krokiem do nawiązania współpracy między instytucjami, wypracowania modelu współpracy.

- **interwencja kryzysowa**

Pierwszą płaszczyznę przeciwdziałania przemocy stanowią działania interwencyjne. Polegają one na uniemożliwieniu dalszego krzywdzenia dziecka i udzieleniu mu specjalistycznej pomocy.

Działania interwencyjne mają na celu przede wszystkim zabezpieczenie dobra dziecka, ale także pracę specjalistów z rodziną skrzywdzonego dziecka. Interwencja powinna uwzględniać wsparcie emocjonalne i próby przywrócenia poczucia bezpieczeństwa oraz stworzenie warunków do odreagowania emocjonalnego, a także konkretne działania mające poprawić sytuację osoby/rodziny zmagającej się z kryzysem.

- **wspieranie**

Samo wykrywanie krzywdzenia dziecka ma sens tylko wtedy, gdy idzie za tym udzielanie kompleksowej, specjalistycznej pomocy. Dzieci powinny uzyskać wsparcie emocjonalne, poczucie bezpieczeństwa, możliwość odreagowania emocjonalnego. Specjalistyczną pomocą powinny zostać objęte nie tylko rodziny, w których występuje przemoc, ale także te, w których istnieją czynniki ryzyka wystąpienia przemocy.

Planując pracę z rodzicami, warto pamiętać, że rodzice oprócz specjalistycznej wiedzy, potrzebują życzliwości oraz zrozumienia dla wysiłków, jakie podejmują, by jak najlepiej spełniać swoją rolę. Każdy rodzic chce, aby jego dziecko było szczęśliwe i dobrze się rozwijało. Dlatego też, gdy szuka pomocy, może to oznaczać, że nie chce nadal powielać błędów i jest gotowy na zmiany. Istotne jest, by docenić wysiłki i pomóc rodzicowi w tych dokonaniach.

- **oddziaływania terapeutyczne**

Zmierzają do zminimalizowania i usunięcia doznanych urazów i krzywd, odzyskania równowagi emocjonalnej, umiejętnego wychodzenia z trudności, poprawy relacji interpersonalnych, itd.

V. Realizacja celów programu

Działania wynikające z realizacji programu powinny być prowadzone we współpracy z wszystkimi instytucjami zajmującymi się pomocą oraz wspieraniem rodzin na terenie powiatu jasielskiego. Efektywna współpraca umożliwi wczesną identyfikację rodzin, w których występują czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci, a w efekcie objęcie ich szczególną opieką i wsparciem.

Sposoby realizacji celów programu w poszczególnych obszarach działania

1. Profilaktyka i edukacja:

- opracowanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych, tj. broszur, ulotek, plakatów, na których zamieszczone są dokładne adresy i godziny przyjęć instytucji świadczących pomoc oraz formy i rodzaje świadczonej pomocy w zakresie zjawiska przemocy wobec dziecka;
- propagowanie wiedzy i informacji na temat zjawiska przemocy wobec dziecka, właściwych metod wychowawczych oraz możliwości uzyskania pomocy poprzez publikacje w mediach lokalnych, jak również na stronach internetowych instytucji pomocowych;
- uczestnictwo w ogólnopolskich kampaniach, akcjach, programach profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania krzywdzenia dzieci, promowania właściwych metod wychowawczych;
- poradnictwo dla rodziców/opiekunów w celu przekazania informacji, wskazówek niezbędnych do rozwiązania konkretnego problemu wychowawczo – opiekuńczego lub wynikającego z innej sytuacji problemowej mającej wpływ na relacje rodzinne;
- organizacja grup psychoedukacyjnych dla rodziców/opiekunów, podczas których profesjonalści za pomocą metody warsztatowej przekażą uczestnikom wiedzę i informacje na temat właściwych metod i form wychowania, rozpoznawania emocji i sposobów reagowania na stres, właściwych sposobów komunikacji w rodzinie w celu zwiększenia ich kompetencji rodzicielskich;
- edukacja rodziców/opiekunów, którzy przejawiają czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci na temat wychowania dziecka, jego rozwoju i specyficznych zachowań dziecka związanych z fazą jego rozwoju podczas indywidualnych konsultacji, spotkań edukacyjnych;
- konsultacje psychologiczne służące identyfikacji problemu rodziny oraz potrzeb jej poszczególnych członków w celu dopasowania adekwatnej oferty pomocy;
- szkolenie pracowników instytucji pomocowych z zakresu udzielania pomocy i wsparcia rodzinom zagrożonym wystąpieniem przemocy.

2. Interwencja kryzysowa:

- interwencja w rodzinach, w których występuje podejrzenie występowania zjawiska krzywdzenia dzieci, mająca na celu wnikliwą diagnozę sytuacji oraz podjęcie ewentualnych kroków w celu zapewnienia bezpieczeństwa dziecku oraz udzielenia specjalistycznej pomocy;
- interwencja kryzysowa w rodzinach, w których występują czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci poprzez udzielenie rodzicom/opiekunom specjalistycznej pomocy, wsparcia różnych instytucji i służb.

3. Wspieranie:

Rodziny przejawiające czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci oraz rodziny, w których wystąpił problem krzywdzenia dzieci, powinny zostać objęte specjalistyczną pomocą poprzez:

- poradnictwo prawne,
- pomoc socjalną,
- pomoc psychologiczną,
- poradnictwo psychoedukacyjne.

4. Działania terapeutyczno - lecznicze:

- terapia indywidualna, która koncentruje się na pracy z jednostką,
- terapia małżeńska, mająca na celu poprawę relacji między dwoma osobami,
- terapia rodzinna, która polega na pracy z rodziną jako całością, bazuje na potrzebach wszystkich osób z rodziny oraz na relacjach zachodzących pomiędzy poszczególnymi członkami systemu rodzinnego.

VI.

Przewidywane efekty realizacji programu

1. Zmiana postawy społeczeństwa lokalnego wobec zjawiska krzywdzenia dzieci.
2. Zminimalizowanie skutków przemocy poprzez specjalistyczną, kompleksową pomoc rodzinom zagrożonym przemocą oraz rodzinom, w których występuje przemoc.
3. Umiejętność szukania specjalistycznej pomocy przez rodziców/opiekunów.
4. Spadek liczby rodzin stosujących przemoc wobec dzieci.
5. Zwiększenie kompetencji rodzicielskich rodziców/opiekunów.

VII.

Ewaluacja i monitoring programu

1. Ewaluacja kształtująca:

- uzyskanie informacji o przebiegu realizacji programu;
- poznanie ewentualnych trudności i braków, które występują w trakcie jego realizacji;
- określenie nastawienia uczestników (dzieci i młodzieży, osób dorosłych, profesjonalistów) do realizacji programu.

2. Ewaluacja końcowa:

- dokonanie oceny w zakresie wiedzy i umiejętności nabytych przez uczestników programu;
- uzyskanie opinii (od uczestników programu, od przedstawicieli środowiska lokalnego, przedstawicieli instytucji pomocowych, itp.) o wartości merytorycznej zrealizowanego programu profilaktycznego.

Kryteria ewaluacji

1. Kryterium zgodności:

- zgodność efektów programu z założonymi celami;
- zgodność celów programu z potrzebami społeczności lokalnej;
- zgodność wiedzy i umiejętności nabytych przez uczestników programu z zaplanowanymi w programie.

2. Kryterium efektywności:

- podniesienie świadomości społeczności lokalnej na temat znaczenia właściwych metod wychowawczych dla rozwoju dziecka oraz zwiększenie się liczby osób korzystających ze specjalistycznej pomocy;
- wzrost kompetencji wychowawczych rodziców/opiekunów;
- poprawa relacji dziecko - rodzic, rodzic - dziecko;
- wzrost kompetencji osób udzielających pomocy rodzicom/opiekunom niewydolnym pod względem opiekuńczo – wychowawczym, rodzinom dysfunkcyjnym lub zagrożonym wystąpieniem przemocy.

Metody zbierania informacji

a) metody bezpośrednie:

- obserwacja, analiza dokumentów, wywiady, rozmowy, itp.;

b) metody pośrednie:

- badania ankietowe, techniki socjometryczne, sondaże, itp.

Monitoring

Oceny realizacji poszczególnych działań programu dokona Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Jaśle, którą w formie sprawozdania przedstawi Zarządowi Powiatu w Jaśle.

VIII.

Sposób finansowania programu

Źródłem finansowania programu będą środki własne powiatu zaplanowane w budżecie Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Jaśle. Przewiduje się również współudział w finansowaniu działań wynikających z programu ze środków pozyskanych z budżetu państwa oraz środków z Unii Europejskiej.

Zakończenie

Rodzicielstwo jest jedną z najważniejszych funkcji, jakie jednostka może kiedykolwiek podjąć. Metody wychowawcze stosowane przez rodziców/opiekunów są bardzo różne, nie zawsze przynoszą pożądane efekty, niekiedy wpływają destrukcyjnie na funkcjonowanie rodziny jako systemu, frustrują rodziców/opiekunów, mają negatywny wpływ na rozwój dzieci.

Niniejszy program ma na celu dostarczyć rodzicom/opiekunom wiedzę na temat spójnych i uporządkowanych metod wychowania dostosowanych do kolejnych etapów rozwoju dziecka, które staną się alternatywą wobec nieefektywnych skrajności, jakimi są nadmierna surowość lub pobłażliwość.

Należy pamiętać, iż środowisko społeczne i panujące w nim obyczaje bardzo silnie wpływają na relacje rodzinne, stosowane metody i formy wychowawcze. Czynniki takie, jak stres, ubóstwo, nierówność, poziom wsparcia społecznego mają wpływ na występowanie zjawiska przemocy w rodzinie.

Program profilaktyki promujący właściwe metody wychowawcze jest adresowany do rodzin wymagających szczególnego wsparcia, tj. takich, u których widoczne są sygnały wskazujące, że może wystąpić krzywdzenie dzieci, jak również do rodzin, w których występuje bezpośrednie zagrożenie zdrowia lub życia albo doszło do stosowania zachowań przemocowych. Jednak powodzenie działań zapobiegających krzywdzeniu dzieci w dużej mierze zależy także od znajomości zagadnień związanych ze zjawiskiem przemocy przez pracowników udzielających pomocy rodzinom, skuteczności ich działania oraz umiejętnej współpracy różnych służb i instytucji.

Bibliografia

„*Kiedy pozwolić? Kiedy zabronić?*”, Robert J. MacKenzie, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2006

„*Przemoc w rodzinie. Interwencja kryzysowa i psychoterapia*”, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2000

„*Przemoc domowa. Perspektywy psychologii społecznej*”, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 2002

„*Rekonstrukcja rodziny. Model teatru życia*”, Sharon Wegscheider - Cruse, Kathy Higby, Ted Klontz, Ann Rainey, Instytut Psychologii Zdrowia, PTP, Warszawa 2000

„*Diagnoza psychopedagogiczna. Podstawowe problemy i rozwiązania*”, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2006

„*Jak budować lokalny system profilaktyki krzywdzenia małych dzieci?*” Kwartalnik „Dziecko krzywdzone”, Nr 2 (27), 2009

„*Dziecko w systemie pomocy społecznej*”, Zespół autorów pod redakcją Anny Dunajskiej i Adama Lisowskiego, Warszawa 2006

HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Lp.	ZADANIE	REALIZATORZY ZADANIA	OKRES REALIZACJI ZADANIA	ADRESACI ZADANIA
1.	Opracowanie materiałów informacyjno - edukacyjnych, tj. broszur, ulotek, plakatów na temat właściwych metod wychowawczych, itp.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle	cały rok według potrzeb	społeczność lokalna
2.	Rozpowszechnianie materiałów informacyjno - edukacyjnych, tj. broszur, ulotek, plakatów	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle we współpracy z instytucjami i służbami pomocowymi	cały rok według potrzeb	społeczność lokalna
3.	Szkolenie pracowników instytucji pomocowych z zakresu udzielania pomocy i wsparcia rodzinom zagrożonym wystąpieniem przemocy	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle	cały rok według potrzeb	pracownicy pomocy społecznej

4.	Publikacja artykułów w mediach lokalnych oraz na stronach internetowych instytucji na temat zjawiska przemocy wobec dziecka, właściwych postaw rodzicielskich, znaczenia rodziny w procesie wychowania dziecka	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jasle	cały rok według potrzeb	społeczność lokalna
5.	Uczestnictwo w ogólnopolskich kampaniach, akcjach, programach profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci, promowania właściwych metod wychowawczych	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jasle	cały rok według potrzeb	społeczność lokalna
6.	Kompleksowa pomoc specjalistyczna (psychologiczna, pedagogiczna, prawna) dla rodzin znajdujących się w kryzysie, rodzin dysfunkcyjnych	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jasle	cały rok według potrzeb	społeczność lokalna
7.	Organizacja grup psychoedukacyjnych dla rodziców z zakresu właściwych metod wychowawczych, sposobów komunikacji w rodzinie, rozpoznawania emocji i sposobów reagowania na stres	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jasle	2011	rodzice, opiekunowie, rodzice zastępczy

8.	Poradnictwo specjalistyczne dla rodziców/opiekunów oraz profesjonalistów	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jasle	cały rok według potrzeb	społeczność lokalna, pracownicy instytucji i służb pomocowych
9.	Pogadanki, prelekcje dla rodziców z zakresu prawidłowych metod wychowawczych, właściwych sposobów komunikacji z dzieckiem	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jasle we współpracy z instytucjami oświatowymi	wrzesień-grudzień 2011	społeczność lokalna
10.	Konsultacje psychoedukacyjne dla rodziców/opiekunów, rodziców zastępczych	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jasle	cały rok według potrzeb	rodzice, opiekunowie, rodzice zastępczy
11.	Działania interwencyjne w rodzinach zagrożonych lub dotkniętych przemocą	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jasle we współpracy z instytucjami i służbami pomocowymi	cały rok według potrzeb	rodziny dotknięte przemocą lub zagrożone wystąpieniem przemocy